

FIȘA DISCIPLINEI

Metodologia restaurării picturii pe lemn și documentație de restaurare III

The Methodology of Restoring the Wood Painting and Documentation of Restoration III

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca
1.2. Facultatea	de Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	de Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie (Ortodoxă)
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Artă sacră
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Metodologia restaurării picturii pe lemn și documentație de restaurare III (C+S)				Codul disciplinei	OLR3052
2.2. Titularul activităților de curs					Pr. conf. dr. restaurator Marin Cotețiu		
2.3. Titularul activităților de seminar					Asist. univ. dr. Victoria Grădinar		
2.4. Anul de studiu	III	2.5. Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
3.5.1. Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					6
3.5.2. Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					14
3.5.3. Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					8
3.5.4. Tutoriat (consiliere profesională)					2
3.5.5. Examinări					3
3.5.6. Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					33
3.8. Total ore pe semestru					75
3.9. Numărul de credite					3

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală dotată cu aparatură, instrumentar și materiale pentru restaurare, ecran pentru proiecție vizuală, tablă, mese de lucru.
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Sală dotată cu aparatură, instrumentar și materiale pentru restaurare, ecran pentru proiecție vizuală, tablă, mese de lucru.

6. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/esențiale	- Proiectarea și realizarea cadrului general specific de documentare, informare, cercetare teologică și artistică plastică: culegerea, prelucrarea și analiza datelor care se vor regăsi în aplicarea practică, proces al realizării operei de artă plastică eclesială și conservării - restaurării acesteia - Identificarea, analiza, explicarea, implementarea și reprezentarea iconografică a subiectelor teologice și a elementelor de limbaj plastic (grafic și cromatic) folosite în elaborarea artefactelor și a imaginii vizuale - Soluționarea problemelor de ambientare a spațiilor plastice (abordarea compozițională, identificarea modalității de redare a subiectelor picturale în spațiile eclesiale sau civile); identificarea, analiza și descrierea factorilor ce acționează în timp asupra stării de conservare a obiectelor de artă din patrimoniul eclesial - Propunerea și soluționarea tuturor problemelor tehnice și tehnologice de transpunere a subiectului teoretic în spațiu plastic (asimilarea tehnicilor artistice tradiționale) - Investigarea asistată de laboratoare specializate a stării de conservare și diagnoza problemelor ce conduc la degradarea obiectelor de artă; stabilirea unor tratamente adecvate, soluționarea tuturor problemelor tehnice, metodologice și tehnologice de conservare - restaurare (implementarea și asimilarea tehnicilor specifice) în vederea salvării, conservării și restaurării acestora - Consiliere profesională și de integrare socială
Competențe transversale	- Aplicarea adecvată a principiilor, normelor și valorilor eticii profesionale definitorii pentru munca în sfera producerii operei de artă - Aplicarea eficientă a tehnicilor de relaționare în grup, asumarea rolurilor specifice în desfășurarea activităților artistice, în echipă - Identificarea și aplicarea eficientă a metodelor și tehnicilor adecvate de învățare continuă în domeniul artistic și al protejării patrimoniului, conștientizarea motivațiilor extrinseci și intrinseci ale învățării continue

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cunoașterea și identificarea de către studenți a tipurilor de degradări ale picturii pe lemn, precum și a operațiilor de restaurare necesare, conform tematicii semestriale. La finalul cursului, în urma exersării aptitudinii studenților de a lua decizii corecte în perspectiva restaurării, aceștia vor putea stabili diagnosticul și tratamentul optim de restaurare.
7.2 Obiectivele specifice	- Dezvoltarea abilităților practice necesare efectuării operațiilor specifice restaurării picturii pe lemn. - Dezvoltarea abilităților argumentative.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Tivirea marginilor lacunelor profunde ale stratului de grund	prelegere interactivă, prezentare de material didactic	2 ore fizice
2. Chituirea lacunelor stratului de grund și finisarea chiturilor	prelegere interactivă, prezentare de material didactic	2 ore fizice
3. Reconstituirea ornamentelor imprimate și a celor reliefate cu grund	prelegere interactivă, prezentare de material didactic	2 ore fizice
4. Grunduirea elementelor din lemn nou utilizate la completări pe zone din câmpul picturii	prelegere interactivă, prezentare de material didactic	2 ore fizice
5. Obturarea orificiilor produse de insecte xilofage pe suprafața stratului de culoare	prelegere interactivă, prezentare de material didactic	2 ore fizice
6. Obturarea orificiilor produse de insecte xilofage pe suprafața panoului cu lemn natur	prelegere interactivă, prezentare de material didactic	2 ore fizice

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

7. Integrarea cromatică a completărilor cu lemn nou inserate pe suprafețe cu lemn vechi natur	prelegere interactivă, prezentare de material didactic	2 ore fizice
8. Integrarea cromatică în metoda <i>velatura</i>	prelegere interactivă, prezentare de material didactic	2 ore fizice
9. Integrarea cromatică în metoda <i>ritocco</i>	prelegere interactivă, prezentare de material didactic	2 ore fizice
10. Integrarea cromatică în metoda <i>tratteggio</i>	prelegere interactivă, prezentare de material didactic	2 ore fizice
11. Vernisarea intermediară a picturii	prelegere interactivă, prezentare de material didactic	2 ore fizice
12. Vernisarea finală a picturii	prelegere interactivă, prezentare de material didactic	2 ore fizice
13. Releveul intervențiilor de restaurare	prelegere interactivă, prezentare de material didactic	2 ore fizice
14. Instrucțiuni pentru buna păstrare a picturii restaurate	prelegere interactivă, prezentare de material didactic	2 ore fizice

Bibliografie:

ANASTASIU, Anastase, coordonator științific, *Restaurarea. Știință și artă*, Muzeul de Artă al Republicii Socialiste România, București, 1976.

BARBU, Dorin, coordonator, *Magia restaurării. 40 de ani de restaurare științifică*, Ed. Muzeului Național Brukenthal, Sibiu, 2015.

BRANDI, Cesare, *Teoria restaurării*, Ed. Meridiane, București, 1996.

DIONISIE DIN FURNA, *Erminia picturii bizantine*, Ed. Sophia, București, 2000.

ISTUDOR, Ioan, *Noțiuni de chimia picturii*, ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. ACS, București, 2011.

LĂZĂRESCU, Liviu, *Pictura în ulei*, Ed. Sigma Plus, Deva, 1996.

MELNICIUC-PUICĂ, Nicoleta – *Materiale pentru realizarea, conservarea și restaurarea icoanelor și frescelor*, ETP Tehnopress, Iași, 2001.

MOLDOVEANU, Aurel, *Conservarea preventivă a bunurilor culturale*, Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2010.

OPREA, Florea, *Etiopatogenia operei de artă și a materialelor structurale*, Ed. OSIM, București, 2010.

SANDU, Ion, *Deteriorarea și degradarea bunurilor de patrimoniu cultural. Bunuri din materiale organice*, vol. II, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2008.

SÂNDULESCU-VERNA, Constantin, *Materialele și tehnica picturii*, Ed. Marineasa, Timișoara, 2000.

THOMSON, Daniel V. jr., *Practica picturii în tempera*, Ed. Sophia, București, 2004.

VELIMIROVICI, Dacian, traducător, *Prelucrarea Lemnului – o pasiune pentru acasă*, Ed. Aquila'93, Oradea, 2007.

****Caietele restaurării*, Ed. ACS, București, 2012- 2024.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Tivirea marginilor lacunelor profunde ale stratului de grund	dezbatere, analiză de caz și/sau lucrare de seminar	1 oră fizică
2. Chituirea lacunelor stratului de grund și finisarea chiturilor	dezbatere, analiză de caz și/sau lucrare de seminar	1 oră fizică
3. Reconstituirea ornamentelor imprimate și a celor reliefate cu grund	dezbatere, analiză de caz și/sau lucrare de seminar	1 oră fizică
4. Grunduirea elementelor din lemn nou utilizate la completări pe zone din câmpul picturii	dezbatere, analiză de caz și/sau lucrare de seminar	1 oră fizică
5. Obturarea orificiilor produse de insecte xilofage pe suprafața stratului de culoare	dezbatere, analiză de caz și/sau lucrare de seminar	1 oră fizică
6. Obturarea orificiilor produse de insecte xilofage pe suprafața panoului cu lemn natur	dezbatere, analiză de caz și/sau lucrare de seminar	1 oră fizică
7. Integrarea cromatică a completărilor cu lemn nou inserate pe suprafețe cu lemn vechi natur	dezbatere, analiză de caz și/sau lucrare de seminar	1 oră fizică
8. Integrarea cromatică în metoda <i>velatura</i>	dezbatere, analiză de caz și/sau lucrare de seminar	1 oră fizică
9. Integrarea cromatică în metoda <i>ritocco</i>	dezbatere, analiză de caz și/sau lucrare de seminar	1 oră fizică
10. Integrarea cromatică în metoda <i>tratteggio</i>	dezbatere, analiză de caz și/sau lucrare de seminar	1 oră fizică
11. Vernisarea intermediară a picturii	dezbatere, analiză de caz și/sau lucrare de seminar	1 oră fizică
12. Vernisarea finală a picturii	dezbatere, analiză de caz și/sau lucrare de seminar	1 oră fizică

13. Releveul intervențiilor de restaurare	dezbateri, analiză de caz și/sau lucrare de seminar	1 oră fizică
14. Instrucțiuni pentru buna păstrare a picturii restaurate	dezbateri, analiză de caz și/sau lucrare de seminar	1 oră fizică
Bibliografie: ANASTASIU, Anastase, coordonator științific, <i>Restaurarea. Știință și artă</i> , Muzeul de Artă al Republicii Socialiste România, București, 1976. BARBU, Dorin, coordonator, <i>Magia restaurării. 40 de ani de restaurare științifică</i> , Ed. Muzeului Național Brukenthal, Sibiu, 2015. BRANDI, Cesare, <i>Teoria restaurării</i> , Ed. Meridiane, București, 1996. DIONISIE DIN FURNA, <i>Erminia picturii bizantine</i> , Ed. Sophia, București, 2000. ISTUDOR, Ioan, <i>Noțiuni de chimia picturii</i> , ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. ACS, București, 2011. LĂZĂRESCU, Liviu, <i>Pictura în ulei</i> , Ed. Sigma Plus, Deva, 1996. MELNICIUC-PUICĂ, Nicoleta – <i>Materiale pentru realizarea, conservarea și restaurarea icoanelor și frescelor</i> , ETP Tehnopress, Iași, 2001. MOLDOVEANU, Aurel, <i>Conservarea preventivă a bunurilor culturale</i> , Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2010. OPREA, Florea, <i>Etiopatogenia operei de artă și a materialelor structurale</i> , Ed. OSIM, București, 2010. SANDU, Ion, <i>Deteriorarea și degradarea bunurilor de patrimoniu cultural. Bunuri din materiale organice</i> , vol. II, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2008. SÂNDULESCU-VERNA, Constantin, <i>Materialele și tehnica picturii</i> , Ed. Marineasa, Timișoara, 2000. THOMSON, Daniel V. jr., <i>Practica picturii în tempera</i> , Ed. Sophia, București, 2004. VELIMIROVICI, Dacian, traducător, <i>Prelucrarea Lemnului – o pasiune pentru acasă</i> , Ed. Aquila'93, Oradea, 2007. *** <i>Caielele restaurării</i> , Ed. ACS, București, 2012- 2024.		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

• Studiile de caz și lucrările practice sunt efectuate conform principiilor restaurării științifice și metodologiei uzuale.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<i>Corectitudinea exprimării enunțurilor</i>	<i>Examen oral</i>	60%
	<i>Gradul de implicare personală în activitățile de curs</i>	<i>Verificare pe parcurs a prezenței la activitățile de curs semestriale</i>	10%
	<i>Calitatea lucrărilor practice realizate</i>	<i>Examinarea lucrărilor practice semestriale</i>	10%
	<i>Calitatea lucrărilor de documentație realizate</i>	<i>Examinarea lucrărilor de documentație semestriale</i>	10%
10.5 Seminar/laborator	<i>Gradul de implicare personală în activitățile de seminar</i>	<i>Verificare pe parcurs a prezenței la activitățile de seminar semestriale</i>	10%
10.6 Standard minim de performanță			
• Cunoașterea principalelor tipuri de degradări ale picturii pe lemn și a elementelor de bază ale operațiilor de restaurare cuprinse în conținutul tematic semestrial al disciplinei.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

Nu se aplică

Data completării:
02.04.2025

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

.....

Data avizării în departament:
17.04.2025

Semnătura directorului de departament

---

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".